Základná škola, Školská 2 , 908 51 Holíč

Národný štandard finančnej gramotnosti v podmienkach základnej školy

(príloha k ŠkVP)

Mgr. Roman Š v e c
riaditeľ školy

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti. Je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako vek, rodina, kultúra či miesto bydliska. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie. Ako ucelený systém výchovy a vzdelávania žiakov sa uplatňuje i v predmetoch základnej školy. Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

Pri uplatňovaní jednotlivých tém a kompetencií finančnej gramotnosti je zachovávaný vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto sú riešené vo vzťahu:

- k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti,
- k pochopeniu otázky bohatstva a chudoby,
- k hodnotovej orientácii k peniazom,
- k modelom zabezpečenia jednotlivca a rodín peniazmi s uvedením príkladov extrémov,
- k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb.

Tiež je analyzované ekonomické fungovanie rodín, modely fungovania ekonomicky úspešných jedincov a kopírovanie ich životnej cesty. Zdôrazňuje sa potreba nárastu počtu ekonomicky úspešných jednotlivcov ako dôležitého prvku hospodárskeho rastu krajiny a napomáhať prepojeniu vzdelávania talentov s víziou ekonomickej úspešnosti jednotlivcov.

V rámci jednotlivých vyučovacích hodín sa učitelia snažia sprostredkovať žiakom základné poznatky, rozvíjať v nich zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti. Žiaci sú vedení k tomu, aby vedeli posúdiť význam trvalých životných hodnôt, zvážiť vplyv peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybranie a stanovenie životných potrieb a východísk zabezpečenia životných potrieb, aby vedeli používať spoľahlivé informácie a rozhodovacie procesy pri osobných financiách, rozumeli a orientovali sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Ciele finančnej gramotnosti sú napĺňané aplikáciou vhodných metód a foriem práce – práca s informačnými zdrojmi, diskusie, problémové metódy, besedy, pojmové mapy a pod. Žiaci sú zoznamovaní ekonomickými problémami spoločnosti a aktívne zapájaní do práce na hodine. Využívaná je tvorba projektov, v ktorých sa uplatňuje finančná gramotnosť. Projekty sú umiestené na nástenkách v škole, prípadne prezentované i počas jednotlivých vyučovacích hodín, čím vplývajú na ostatných žiakov. Počas vyučovacích hodín sú žiaci vedení pedagogickými zamestnancami k hospodárnemu zaobchádzaniu s osobnými vecami, s pomôckami a predmetmi v škole aj mimo nej.

Národný štandard finančnej gramotnosti popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť žiakov prostredníctvom osvojených kompetencií. Tieto sú usporiadané nasledovne:

- **Témy,**
- **Kompetencie**
- **Čiastkové kompetencie**

Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti. Celkovo sú Témy zoradené do siedmych vybraných kategórií finančnej gramotnosti:

- **Človek vo sfére peňazí;**
- **Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí;**
- **Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca;**
- **Plánovanie a hospodárenie s peniazmi;**
- **Úver a dlh;**
- **Sporenie a investovanie;**
- **Riadenie rizika a poistenie.**

Očakávania opisujú, akým spôsobom by mali žiaci byť schopní aplikovať vedomosti a zručnosti pri každodenných finančných rozhodnutiach a činnostiach. Očakávania odrážajú napredovanie v získavaní poznatkov, zručností a skúseností.

Témy

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia:
Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Čiastková kompetencia 1**:** Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.
Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.
Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.
Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Čiastková kompetencia 1: Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Úroveň 1:
Pomenovať základné ľudské hodnoty.
Pomenovať základné ľudské potreby.
Úroveň 2:
Vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb.
Chápať funkciu peňazí ako prostriedku na ich zabezpečenie.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňazí ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Úroveň 1:
Posúdiť spôsoby, akými rodičia zabezpečujú životné potreby celej rodiny.
Vymenovať svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Úroveň 2:
Opísať, čo znamená pojem ľudská práca.
Pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom.
Chápať postoj k životu ako zodpovednosť za seba a svojich blízkych.
Uvedomiť si postavenie úspešných jednotlivcov a vymenovať príklady.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si základné etické súvislosti problematiky bohatstva, chudoby a dedenia chudoby.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Úroveň 1:
Opísať príklady bohatstva a chudoby.

Úroveň 2:
Vysvetliť vplyv bohatstva a chudoby na životné podmienky rodiny.

Čiastková kompetencia 4: Popísať fungovanie problematiky jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Úroveň 1:
Vedieť stručne popísať ekonomickú sféru človeka a rodiny.

Úroveň 2:
Uviesť príklady činnosti jednotlivcov a rodín v ekonomickej oblasti.

Čiastková kompetencia 5: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávania, že absolvent je schopný:

Úroveň 1:
Uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s osobnými vecami, hospodárneho správania sa v domácnosti.
Osvojiť si potrebu hospodárneho zaobchádzania s pomôckami a predmetmi v škole aj mimo nej.

Úroveň 2:
Poznať hodnotu vecí ako výsledku práce.

Vedieť samostatne určiť približnú výšku finančného vyjadrenia hodnoty vecí a na základe toho prijímať nákupné rozhodnutia.
Vedieť vyhodnotiť vplyv reklamy na spotrebu

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia:
Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.
Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné informácie.
Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.
Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.
Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Uviesť príklady finančných rozhodnutí a ich možných dôsledkov.
Uviesť príklady, ako byť finančne zodpovedným mladým človekom.

Úroveň 2:
Popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným dospelým človekom.
Uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou.
Inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností.
Uviesť príklady úspešných jednotlivcov na svojej plánovanej profesijnej ceste.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Uviesť príklady, prečo sa oplatí jednotlivcovi byť dobre finančne informovaný.
Opísať zdroje finančných informácií.

Úroveň 2:
Analyzovať a vyhodnotiť reklamné tvrdenia.
Uviesť internetové a tlačové zdroje informácií o produktoch a vymenovať silné a slabé stránky každého z nich.

Čiastková kompetencia 3: Kontrolovať osobné údaje a informácie.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať, ktoré druhy osobných informácií by nemali byť odhalené tretím osobám.
Opísať možné dôsledky takéhoto odhalenia.

Úroveň 2:
Vymenovať kroky, ktoré môže jednotlivec podniknúť na ochranu svojich osobných údajov.
Opísať problémy, ktoré sa môžu objaviť v prípade, že sa človek stane obeťou krádeže osobných údajov.
Uviesť spôsoby, ktorými zlodeji môžu získať osobné údaje a informácie.

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti.
Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.
Vymedziť jednotlivé kroky pomocou zhodnotenia alternatív.
Používať rozhodovanie pri krátkodobých cieľoch.

Úroveň 2:
Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority.
Stanoviť si merateľné krátkodobé a strednodobé finančné ciele.
Použiť finančnú alebo internetovú kalkulačku na stanovenie nákladov na dosiahnutie strednodobého cieľa.
Zhodnotiť výsledky finančného rozhodnutia.
Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých cieľoch.

Čiastková kompetencia 5: Vypracovať komunikačné stratégie na diskusiu o finančných záležitostiach.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Uviesť príklady míňania peňazí u detí predchádzajúcich generácií.
Porozprávať o hodnotách a postojoch predchádzajúcich generácií na základe ich osobných príbehov o peniazoch.

Úroveň 2:
Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom.
Identifikovať rozdiely medzi hodnotami a postojmi k peniazom u rovesníkov.

Čiastková kompetencia 6: Vedieť stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vysvetliť podmienky na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch.

Úroveň 2:
Vyhľadať si príslušný orgán na ochranu spotrebiteľov v mieste pobytu.
Uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľa.
Vysvetliť kroky pri riešení reklamácie podanej zákazníkom.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia:
Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.
Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.
Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.
Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.
Čiastková kompetencia 6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.
Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti a inšpirovanie sa úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.

Úroveň 2:
Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

Čiastková kompetencia 2: Porozumieť a orientovať sa v problematike zabezpečovania životných (ekonomických) potrieb jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať príklady základných životných potrieb.

Úroveň 2:
Vysvetliť základné súvislosti zabezpečenia životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať, čo je povolanie a zamestnanie.

Úroveň 2:
Uviesť príklady, ako záujmy, poznatky a schopnosti jednotlivca môţu ovplyvniť výber povolania.
Uviesť príklady, ako vzdelanie alebo praktické zručnosti môţu ovplyvniť príjem počas ţivota.
Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní.
Porovnať osobné zručnosti a záujmy s rozličnými kariérnymi moţnosťami.

Čiastková kompetencia 4: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať svoju predstavu, čo sú to osobné príjmy človeka.

Úroveň 2:
Vysvetliť pojem mzda.
Uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (dar, provízia a zisk).

Čiastková kompetencia 5: Orientovať sa v modeloch zabezpečenia jednotlivca a rodiny peniazmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vysvetliť na jednoduchom príklade vzťah človeka a rodiny k peniazom.

Úroveň 2:
Vedieť popísať spôsob zabezpečenia peňazí vo vlastnej rodine a porovnať ho so zabezpečením v inej rodiny.

Čiastková kompetencia 6: Opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2:
Definovať daň a vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu.
Uviesť príklad spôsobov, akými štát využíva príjmy z daní.

Čiastková kompetencia 7: Poznať základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti, inšpirované úspešnými osobnosťami a uplatňovanie ich postupov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote.

Úroveň 2:
Opísať úspešnosť v ekonomickej oblasti.
Vedieť diskutovať o vzťahu morálky a peňazí.
Uviesť príklad finančne úspešného človeka vo svojom okolí.

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia:
Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.
Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.
Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.
Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.
Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.
Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Porozprávať, aké môžu byť výdavky na domácnosť a aké môžu byť zdroje príjmov v domácnosti.

Úroveň 2:
Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov.
Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - míňanie, sporenie a spoluúčasť.
Diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory).
Vypočítať percentá pripadajúce na hlavné kategórie výdavkov v rámci mesačného rodinného rozpočtu.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať systém na udržiavanie a používanie finančných záznamov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vysvetliť svoju predstavu o tom, čo je majetok.

Úroveň 2:
Založiť si kartotéku informácií o produktoch v domácnosti, vrátane informácií o zárukách a ďalších finančných dokumentoch, ako sú účtovné doklady a výpisy z bankových účtov.

Čiastková kompetencia 3: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia.

Úroveň 2:
Opísať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií.
Vysvetliť, čím sa od seba líšia.
Vysvetliť, ako fungujú šeky, debetné a kreditné karty.
Diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód.

Čiastková kompetencia 4: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch.
Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe.

Úroveň 2:
Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe.
Vysvetliť vzťah medzi spôsobmi míňania peňazí a dosahovaním finančných cieľov.
Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môţu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze.
Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a míňaní finančných prostriedkov.
Prekontrolovať daň z pridanej hodnoty na doklade o zaplatení nákupu.

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať, ktoré charitatívne organizácie žiak vo svojom okolí pozná.

Úroveň 2:
Stanoviť, či je prispievanie formou darcovstva a filantropie v súlade s osobným rozpočtom.

Čiastková kompetencia 6: Uvedomiť si účel a dôležitosť závetu.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Uviesť predmet, ktorý zdedil niektorý z členov domácnosti.

Úroveň 2:
Zistiť vek, v ktorom môže jednotlivec spísať platný závet v danom štáte pobytu.
Opísať hlavné prvky jednoduchého závetu a zistiť obvyklé náklady v prípade, že si závet dá vypracovať.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia
Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať oprávnenia žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.
Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdĺžením alebo ako ich zvládnuť.
Čiastková kompetencia 4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať situácie, kedy si človek peniaze/ predmety nakupuje a kedy si ich po požičiava.
Popísať dôsledky oboch možností.

Úroveň 2:
Vysvetliť, prečo finančné inštitúcie požičiavajú peniaze.
Vymenovať nákupy na úver, ktoré dospelí bežne robia.
Opísať výhody a nevýhody využívania úveru.

Vysvetliť, prečo je používanie kreditnej karty určitou formou pôžičky.
Vysvetliť, ako sa líšia debetné karty od kreditných kariet.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť účel informácií o úverovej schopnosti a poznať práva žiadateľa o úver v súvislosti s informáciami o úverovej schopnosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať, aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičia obľúbenú osobnú vec iného človeka.
Opísať postup, ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú osobnú vec.

Úroveň 2:
Vysvetliť hodnotu informácií o úverovej histórii pre žiadateľov a poskytovateľov úveru.
Vysvetliť, prečo je dôležité vybudovať si pozitívnu úverovú históriu.
Opísať informácie nachádzajúce sa v správe o úverovej histórii a ako dlho sa tieto uchovávajú.
Uviesť príklady dovoleného použitia správ o úverovej histórii na účely iné než je poskytnutie úveru.

Čiastková kompetencia 3: Opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný:
Úroveň 1:
Porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

Úroveň 2:
Vysvetliť, ako sa vyhnúť problémom pri požičiavania si peňazí alebo predmetov vo vzťahu k ich hodnote.
Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov.

Čiastková kompetencia 4: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2:
Uviesť príklady ochranných prvkov, vychádzajúcich zo zákonov o spotrebiteľských úveroch.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia:
Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.
Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.
Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.
Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.
Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.
Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Úroveň 2:
Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu.
Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele.
Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“.
Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Uviesť svoju predstavu o tom, čo je možné považovať za investíciu.

Úroveň 2:
Popísať hodnotu peňazí.
Vysvetliť, ako môže rásť hodnota investície.
Rozhodnúť, kedy investovať hotovosť na krátkodobé výdavky alebo na núdzové situácie.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vysvetliť, prečo je dobré ukladať peniaze vo finančnej inštitúcii.

Úroveň 2: Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom.

Čiastková kompetencia 4: Opísať spôsob nákupu a predaja investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vysvetliť, na čo by človek mohol minúť väčšiu sumu peňazí, ktorú si našetril v peňažnej inštitúcii.

Úroveň 2:
Opísať rôzne zdroje investičných informácií - prospekty cenných papierov, on-line zdroje a finančné publikácie.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť vplyv daní na návratnosť investícií.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vysvetliť, že za všetko sa platí daň.
Popísať, ako sa kupuje dom alebo auto pre domácnosť a aké majú s tým rodičia výdavky.

Úroveň 2:
Popísať výhody sporenia peňazí na starobu prostredníctvom dôchodkových programov a investičných sociálnych programov.

Čiastková kompetencia 6: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vysvetliť, prečo je potrebné vytvárať prostredie dôvery a bezpečia pri používaní peňazí v rámci denného nakupovania, ale aj ich šetrenia.
Porozprávať o tom, ako predchádzať stratám a znehodnoteniu vecí a peňazí.

Úroveň 2:
Vysvetliť, ako ochrana vkladov chráni investorov.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia:
Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

Čiastková kompetencia 1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.
Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.
Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.
Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Čiastková kompetencia 1: Pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2:
Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti.
Popísať spôsoby, akými by sa dali znížiť rôzne druhy rizík alebo ako by sa im dalo úplne vyhnúť.
Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením.

Čiastková kompetencia 2: Zohľadniť vplyv finančných kríz na hospodárenie jednotlivca a rodiny.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Opísať na jednoduchých príkladoch existenciu vonkajších vplyvov na človeka.

Úroveň 2:
Vedieť vysvetliť existenciu vplyvov ekonomickej krízy na jednotlivca a rodinu.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť systém zabezpečenia pre prípad zdravotne a sociálne nepriaznivej situácie a staroby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vedieť uviesť na príkladoch význam starých rodičov v rodine.
Pochopiť význam ich dôstojného postavenia, vyjadreného zdravím a sociálnou istotou.

Úroveň 2:
Vysvetliť na životných cykloch rodiny potrebu jej zabezpečenia prostredníctvom úspor v banke, verejného poistenia a potrebou životného poistenia.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením. Vymenovať povinné a nepovinné druhy verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie a sociálne poistenie a v rámci neho nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:
Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť a na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje .

Úroveň 2:
Vysvetliť základný účel verejného poistenia, stručne charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Čiastková kompetencia 5: Vysvetliť v rámci súkromného poistenia podstatu a význam poistenia majetku, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2:
Vymenovať cennosti, ktoré sa bežne nachádzajú v domácnostiach.
Opísať, akým spôsobom môžu byť tieto cenné predmety a majetkové hodnoty ohrozené alebo stratené.
Opísať spôsoby ochrany cenných predmetov a majetkových hodnôt.
Stručne charakterizovať oblasti, kde je človek vystavený možnosti úrazu.
Vysvetliť podstatu a význam poistenia: majetku, osôb, zodpovednosti za spôsobené škody, úrazového a životného poistenia.